

Konu: **Kadim Diller ve Yazılar**

Yazı: **85**

TUR Halkının Tarihi

Doç. Dr. **Haluk BERKMEN**

22 sayılı **Ok Halkları** başlıklı yazımda hem Anadolu'ya hem de tüm Akdeniz kıyılarına yerleşmiş bir halktan söz ettim (1). Bu yazıda OK halkları ile birlikte gelen TUR boylarından söz etmek istiyorum. Zira Tur ve Okların tarihi Asyalıların, Avrupalıların, kuzey Afrikalıların ve hatta kadim Amerika halklarının tarihidir. **Türk** adının kökeni TUR ve OK halkına dayanır. **TUR+OK** = Turok → Török → Türk adını oluşturmuştur. Macarlar Türklere Török derler.

TUR sözü 'varlık' anlamında olup DUR ile ilişkilidir. Zira bir yerde durmak, o yerde varlığını sürdürmek demektir. Turok adı da **DUR-OK** demektir. Türkçede T ↔ D dönüşümü oldukça yaygındır. Temir = Demir ve Tengiz = Deniz olmuştur. Doğu Türkistan'ın başşehri olan Ürümqi'nin güney doğusunda bulunan Turfan, kadim TUR halkının önemli bir şehri olmaktan başka, ipek yolu üzerinde kervanların durduğu bir DUR-AK olmuştur. OK kök sözcüğü AKH, AĞ, OĞ ve ÖĞ şekillerini de almıştır. Altta Çin'in kuzey batısında bulunan Sincan bölgesinin başşehri Ürümqi ve **Turfan** şehri görülüyor.



Uygur halkının kökeni de Oğuz boylarına uzanır. Zira OĞUZ → OYGUZ ve UYGUR olmuştur. Z → R dönüşümü doğu Türkistan'da da **r-Türkçesi** konuşulduğuna işarettir.

TUR sözünün 'dur' demek olduğunu **Kutadgu-Bilig**'deki şu ifade kanıtlıyor:

(Onlar) *küyer ot tururlar*. Anlamı: (Onlar) *yanar dururlar*.

Bu ifadede 'durmak' sözünde süreklilik de bulunuyor. Ayrıca 'ateş' demek olan 'ot' sözünün mecaz olarak kullanıldığını görüyoruz. Demek ki OT sözü hem dışta yanan ateşi, hem de içten gelen ateşi (enerjiyi) belirtiyor. Örneğin, '**otağ**' sözü Türk ve Moğol kültüründe hakan çadırını belirtir. Bu söz **OT-AĞ** (OT-OK) şeklinde iki heceye ayrıldığında; OK = yöneten

ve yüksekte duran demek olduğundan OTAĞ sözünde "**yüksekte duran, ateşli ve enerji dolu yönetici**" anlamı beliriyor.

TUR halkı Anadolu'ya de gelmişler Toros dağlarına adlarını vermişler. Zira Türkler için dağ hep kutsallık ifade etmiştir. TOROS sözünün aslı **TUR-UZ** olup, zamanla Yunancada –os takısına dönüşmüştür. Hitit dönemine ait Anadolu'da bulunmuş olan bir paranın **Tarkhandemos** adlı bir yöneticiye ait olduğu biliniyor. Tarkhandemos adındaki 'Tarkhan' sözü TUR-KHAN yani 'Tur kağanı' demek olup, islamiyet öncesi bir unvan olduğunu **Divanü Lugat-it Türk** belirtiyor (2). Bu konuyu **17** sayılı **Tarkhandemos Parası** başlıklı yazımda işledim (3).

TUR sözünü bir diğer dağ adında, Musa peygamberin çıktığı TUR dağında buluyoruz. Bu dağa **Tanrı-dağı** da denilir. Asya'da **Tianshan** olarak bilinen dağın adı da Tanrı-Dağı demektir. Dağ sözü Fars asıllı bir sözcük sanılır. Oysaki aslı ön Türkçedir. TUR-OK → TROĞ → DAĞ sözüne dönüşmüştür. Güneşin yükselmesine 'güneşin doğuşu' denir. Doğmak ile yükselmek arasında kavram benzerliği olduğu gibi, 'doğ' sözünün TUR-OĞ kök sözcüklerinden türediği görüşümdedir. Trakya adı dahi TUR-OK-ÖYÜ kök sözcüklerinden oluşmuştur (4).

Truva halkına **TROJAN** denir ki aslı TUR-OĞ-AN olup "yüksekte duran Tur" demektir. Bu sözdeki –AN takısı 'eylem yapan kişi' anlamında koşan, yazan, saran şekillerinde halen kullanılmaktadır. Ayrıca aslı **Troia** olan Truva adı **TUR-ÖYÜ** (Tur bölgesi) sözcüklerinden oluşmuştur. İtalya'nın batısındaki denizin adı **TYREN** denizi olup aslı TURAN denizidir. Arnavutlukta **Tiran** şehir adı da Tur halkından kalmadır. **Turan** adı orta Asya'da bir bölge olup, Türklerin yaşam alanı olarak bilinir (5). Tüm bu ilişkilerden, hem Yunanistan'a hem de Akdeniz adalarına Asya'dan gelip yerleşmiş olan DOR halkının TUR halkı olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda **77** sayılı **Dorlar ve Apollon** başlıklı yazıma bakınız (6).



Tur ve Ok halkları aynı dili konuşan kadim Ön-Türk halkları idi. İtalya yarımadasına geldiklerinde komşu iki ülke oluşturdular. Bu iki toplumu Romalılar **Etrüsk** adıyla tek bir millet olarak tanımladılar. Etrüsk adını **E-TUR-OSK** olarak ayırdığımızda TUR ile OSK (OK) federasyonu olduğu açıkça belirir (7). 'E' harfi 've' demektir ki Fransızca 'et' (okunuşu e) şekline dönüşmüştür. Yandaki haritada M.Ö. 200lü yıllarda İtalya yarımadasında konuşulan dilleri görüyoruz. **OSKAN**, OK (Osk) dili oluyor. TUR ve OSK'lar arasında sıkışmış olan Romalılar organize ordular kurarak hem TURLarı hem de OSKları fethedip Roma halkı yaptılar. Romalıların Latin dili zamanla tüm Avrupa'nın dili oldu.

Altta Orhun, Osk (OK) ve Etrüsk harflerini görüyoruz. Aralarındaki benzerlik çarpıcıdır. Özellikle Orhun harflerinin en altında görünen OK şeklindeki harfe dikkatinizi çekerim. OKH

